

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/485

Karar Sayısı : 2002/2

Karar Günü : 3.1.2002

R.G. Tarih-Sayı :05.06.2002-24776

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Gölcük Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 21.12.2000 günlü, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinin Türk Ceza Kanunu'nun 301 ve 303. maddeleri yönünden, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sanıklar haklarında, Türk Ceza Kanunu'nun 301 ve 303. maddeleri gereğince cezalandırılmaları istemiyle açılan kamu davasında, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun" un 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendini Türk Ceza Kanunu'nun 301 ve 303. maddeleri yönünden, Anayasa'ya aykırı gören Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun" un 1. maddesinin kapsam dışı bırakılan suçları belirleyen 5. bendinin itiraz konusu bölümü de içeren (a) alt bendi şöyledir:

"Ancak:

a) Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 157, 161, 162, 168, 171, 172, 188, 191, 192, 202, 205, 208, 209, 211 ilâ 214, 216 ilâ 219, 240, 243, 264, 298, 301 ilâ 303, 305 inci maddelerinde, 312 nci maddenin ikinci fıkrasında, 313 üncü maddesinde, 314 üncü maddenin birinci fıkrasında, 339 ilâ 349, 366, 367, 383, 394, 403 ilâ 408, 414 ilâ 418 ve 503 ilâ 506 ncı maddelerinde,

yer alan suçları işleyenler hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz."

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

İtiraz başvurusunda dayanılan Anayasa kuralı şudur:

"MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

C- İlgili Anayasa Kuralı

Anayasa'nın ilgili görülen 2. maddesi şöyledir:

"MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmaları ile 3.1.2002 günü yapılan toplantıda, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4616 sayılı Yasa'nın 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinde, bu bentde belirtilen ve aralarında TCK'nun 301. ve 303. maddelerinin de bulunduğu suçları işleyenlerin Yasa'nın 1. maddesinde öngörülen hükümlü ve tutukluların lehine olan düzenlemeden istifade edemeyecekleri belirtilmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun "Adliye Aleyhinde Cürümler" başlıklı dördüncü babının "Tevkifhane ve Hapishaneden Firar ve Firara Vesat" isimli yedinci faslında yer alan 301. maddesi memur olmayan kişilerin hükümlü ve tutukluların kaçmasını hazırlamak ve kolaylaştırmak eylemlerini yaptırma bağlamakta, 303. maddesi ise, hükümlü veya tutukluların kaçması eyleminin memurun kasta dayalı olmayan kayıtsızlık veya tedbirsizliğinden neşet etmesi halinde ilgili memur hakkında uygulanacak cezai yaptırımı düzenlemektedir.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, firar suçunu düzenleyen TCK'nun 298. maddesinin yasa kapsamına alınması yolunda Anayasa Mahkemesi'nce verilen iptal kararı bulunduğu halde 301 ve 303 maddelerinde yaptırma bağlanan suçların istisna tutulmasının Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre Anayasa Mahkemesi, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı hususunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmaya mecbur değildir. Anayasa Mahkemesi taleple bağlı kalmak kaydıyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle, dava konusu kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan, "yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için sözkonusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

İtiraz konusu kurallar ile cezai yaptırıma bağlanan suçlar, gerek nitelik, gerekse korudukları hukuki yarar bakımından fasılda yer alan diğer suçlardan farklı olduklarından bunları işleyenlerin aynı durumda sayılmalarına olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle, belirtilen suçlar arasında eşitlik karşılaştırılması yapılamaz.

Öte yandan, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uyması gereken Anayasa ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasakoyucuyalnız yasaların Anayasa'ya değil, Anayasa'nın da evrensel hukuk ilkelerine uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Başvuru kararında belirtilen Türk Ceza Kanunu'nun 298. maddesiyle bir kimsenin bir suçtan dolayı kanun dairesinde tutuklandıktan sonra kaçması 301. ve 303. maddeleriyle ise tutuklu veya hükümlünün kaçmasını hazırlama veya kolaylaştırma cezai yaptırıma bağlanmaktadır. Bu maddelerdeki suçların özellikleri, unsur ve nitelikleri ile korunan hukuki yarar bakımından gösterdikleri farklılıklar dikkate alındığında 301. ve 303. maddelerin kapsam dışında bırakılmasının adaleti zedeleyen, hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yönü bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Türk Ceza Kanunu'nun 301. ve 303. maddeleri yönünden Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. Başvurunun reddi gerekir.

VI- SONUÇ

21.12.2000 günlü, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinin, Türk Ceza Kanunu'nun 301. ve 303. maddeleri yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 3.1.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı : 2001/485
Karar Sayısı : 2002/2

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Sacit ADALI	Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Rüştü SÖNMEZ	Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU
Üye		Üye
Ahmet AKYALÇIN		Enis TUNGA